

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2021

aruandeaasta lõpp: 31.12.2021

sihtasutuse nimi: Kistler-Ritso Eesti Sihtasutus

registrikood: 90000951

tänavanimi, maja number: Toompea tn 8

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihthumber: 10130

telefon: +372 6680250

e-posti aadress: info@vabamu.ee

veebilehe aadress: www.vabamu.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	28
Bilanss	28
Tulemiaruanne	29
Rahavoogude aruanne	30
Netovara muutuste aruanne	31
Raamatupidamise aastaaruande lisad	32
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	32
Lisa 2 Raha	34
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	34
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	34
Lisa 5 Materiaalsed põhivarad	35
Lisa 6 Laenukohustised	36
Lisa 7 Võlad ja ettemaksed	36
Lisa 8 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	36
Lisa 9 Annetused ja toetused	39
Lisa 10 Tulu ettevõtlusest	39
Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud	40
Lisa 12 Tööjõukulud	40
Lisa 13 Seotud osapooled	40
Lisa 14 Tegevuse jätkuvus	41
Aruande allkirjad	42
Vandeaudiitori aruanne	43

TEGEVUSARUANNE

1. SISSEJUHATUS

Kistler-Ritso Eesti Sihtasutus ehk Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu on 1998. aastal asutatud eraalgatuslik muuseum, mille ülesandeks on koguda, talletada, uurida ning tutvustada Eesti lähiajalugu. Muuseumitegevuse kõrval on SA eesmärgiks ka humanitaar- ja tehnilise hariduse toetamine ning majandusliku- ja sotsiaalse arengu edendamine Eestis.

21.10.2015 kinnitas SA Kistler-Ritso Eesti nõukogu muuseumi arendusplaanid, mille kohaselt avati 2018. aastal külastajatele uuenenud ja kaasaegne ekspositsioon. 2021. aasta peamine tähelepanu läks aga teist aastat järjest Covid-19 pandeemia kriisijuhtimisele, uute tegevussuundade leidmisele ning koostööpartneritega projektide läbiviimisele.

2021 aasta esimesel poolel panustasime virtuaalsete kanalite ehitamisesse, avalikuks sai Noorte Vabamu platvorm nova.vabamu.ee, jätkuvalt arendasime virtuaalseid õppematerjale ning koostöös partneritega viisime läbi virtuaalseminare noortele. 2021. aasta oli Vabamule eriline ajutise näituse "Miks Eesti? 30 aastaga ENSVst e-Eestiks" ettevalmistamise ja avamise poolest. Projekt oli eriti silmapaistev partnerite leidmise, ühisrahastuskampaania läbiviimise ning kommunikatsioonikampaania poolest, tänu millele Vabamul õnnestus eestimaalaste külastusnumbrit oluliselt suurendada. Suuremate arendustena väärivad veel mainimist suveperioodil kohviku avamine, e-giidi läti ja leedu keelde tõlkimine, suveperioodil mööda Eestit ringisõitnud rändnäitus 15 paigas üle Eestimaa, digikogumise suuna välja töötamine ja valdkonna spetsialistidele mõeldud rahvusvahelise seminarisarja läbiviimine.

2021. aasta olulisemad arendused:

- Nova.vabamu.ee keskkonna avalikustamine ja arendamine eesti ja vene keeles
- Muuseumitund "Mina kui vastutustundlik digühiskonna liige"
- Ekskursioon "Nõukogude aja jäljed vanalinnas"
- Noorte Vabamu seminaride läbiviimine:
 - 5 ühiskonnakriitiliste noorte veebiseminari külaliskõnartidega Levilast, Inimõiguste Keskusest, Tervisemuuseumist ja Eestimaa Looduse Fondist
 - 2x5 feministlikku lugemisringi eesti ja vene keeles koostöös Feministeeriumiga

- Ajutine näitus koostöös USA saatkonnaga “USA deklaratsioon, mis toetas Eesti iseseisvust”
- Üle-eestiline interaktiivne rändnäitus “30 aastat vabadust ja vastutust”
- Projekt “Spotlight at Stanford – Digital showcases for researchers and teaching” - lõpuleviimine.
- Ajutine näitus “Miks Eesti? 30 aastaga ENSVst e-Eestiks” ja selleteemaline ekskursioon
- E-giidi tõlkimine läti ja leedu keelde
- Vabamu kontsertprogramm 5 kontserdiga
- Kogumispoliitika põhimõtete täiendamine ja digikogumisseminaride läbiviimine

2. KOGUD

Kogumine

Tuginedes kogumispoliitikale jätkati 2021. aastal kogude arendamisega vastavalt märksõnadele okupatsioon, vastupanu, taastumine ja vabadus. Kogudesse võeti arvele 187 museaali. Jätkati materjalide koondamisega ühtsesse ENTU elektroonilisse andmebaasi, mille kogude osa on alates 2015. aastast avalikus kasutuses. Andmebaas asub aadressil <https://vabamu.entu.ee/public-fond> ja on ligipääsetav ka muuseumi kodulehekülje kaudu.

2021. aastal töötas muuseumi kogudega seotud ülesannetega lisaks peavarahoidjale erinevatel ajahetkedel ka 1 projektipõhine töötaja, 2 praktikanti ning 1 vabatahtlik. Kogude valdkonda kaasati tööle ka teenindussektoris tegutsevaid külastusjuhte.

Väljavõtteid 2021. aasta tulmest:

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162474/021503-000-dokument-kiri>

Astrid Urblepale Rootsis asuva Nõukogude Liidu saatkonna poolt saadetud kiri, milles kutsutakse eestlasi (Nõukogude Liidu kodanikke) repatrieeruma kodumaale. Kirja kuupäev: 05.05.1945. Kiri on koos ümbrikuga. Eesti keel on kirjas puudulik, samuti on ümbrikule kirjutatud “Herr Astrid Urblepp” ehk “Härra Astrid Urblepp”. Astrid Urblepp (hiljem Käbin) alustas põgenemiseteed Eestist Rootsi 20. septembril 1944 Kibru küla rannast, olles 21-aastane. Kapteni nimi oli Vulkan. 2 päeva hiljem maabuti Rootsi Fejani saarele, kus asus ka põgenikelaager. Urblepp töötas kirja saamise ajal Lundi haiglas.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162320/021500-000-kunst-maal>

Originaalmaaling, mille baasil trükiti Nõukogude propagandaplakatit pealkirjaga “Elagu 1. mai!”. Maalingu keskel on kiri “Stalin see on rahu!” ja all “Elagu 1. mai!”. Töö esimesele poolele on lisatud märke: “roosa toon portreelt ära! Täpselt nii kui Stalini portree!”. Töö tagumisel poolel on kolme isiku märged: 1. “Nõus”, allkiri, 05.04.1951; 2. Nimi, 05.04.1951; 3. “Kinnitan”, allkiri, 03.04.1951. Töö tagumisel poolel on veel Eesti NSV Kirjandus- ja Kirjastusasjade Peavalitsuse “lubatud” märgistusega pitsat, millele on käsitsi rist peale tõmmatud. Stalini ja Mao kujutis ning kiri “Elagu 1. Mai!” on maalingule kleebitud. Maaling ise on paberil, mis on kinni klammerdatud õhukesele papile. Paberi keskelt jookseb tugev sälkjoon. Propagandaplakat hakkas ilmus 1951. aastal, kunstnikeks Lev Samoilov ja A. Makarenko ning toimetajaks Raivo Tungla.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162319/021502-000-jalanoud-saapad>

Tõivo Sarmeti matkasaapad, millega ta vallutas 1991. aastal Kommunismi mäetipu. Tõivo Sarmet oli Eesti alpinist, Eesti esimese Džomolungma ekspeditsiooni organiseerija ja juht, Eesti mägironijatele kaheksatuhandelite mäetippude avaja, paljude oluliste mägiekspeditsioonide korraldaja, mägitatkaja ja maailmarändur. 1991. aastal alustasid 7 meest Sarmeti juhtimisel ekspeditsiooni Pamiiri, et minna Nõukogude Liidu kõrgeimale mäetipule, 7495 meetri kõrgusele Kommunismi mäetipule. Ekspeditsioon oli ränk ning seitsmest mehest kolm jõudis 22. augustil mäetippu. Ei teatud aga seda, mis toimus parasjagu Nõukogude Liidus, mistõttu kuuldi alles hiljem, et oldi esimesed, kes jõudsid Kommunismi mäetippu peale Nõukogude Liidu lagunemist.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162324/021440-000-toovahend-kolb>

Läbipaistvast plastikust kolb, mis on pärit Pagari 1 hoone keldrikorrukselt Laia tänava poolsest otsast. Kolbe ja muid klaasanumaid leidis seal palju. Nimelt asus Pagari 1 hoone keldrikorruksel KGB labor. On inimesi, kes on rääkinud, et labori keemikud katsetasid jookidega, mis paneks inimesi rääkima või toimiks kui mürk. Kolb on saadud Pagari 1 hoonest ajavahemikus 1993 – 1999.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162325/021441-000-kaart-plaan>

Pagari 1 hoone 1. korruse plaan. Koostanud Tallinna Tehnilise Inventariseerimise Büroo. Plaan on allkirjastatud kontrollija ja plaanistaja poolt 1974. aasta jaanuaris. Plaanil olevatele teatud ruumidele on pastakaga eraldi märgitud numbrid. Eraldi on välja toodud ka kahe märgistusega

legend: “klaasipurustus andur” ja “infrapuna liikumise andur”. Plaani mõõt: 1:100. Plaan on saadud Pagari 1 hoonest ajavahemikus 1993 – 1999.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162331/021447-000-kaart-plaan>

Pagari 1 hoone keldrikorruse evakuatsiooniplaan (evakueerimine loodusõnnetuse korral). Plaan on tehtud käsitsi ja see on puidust raamis. Plaan on saadud Pagari 1 hoonest ajavahemikus 1993 – 1999.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162401/021465-003-dokument-foto>

Foto, mis on tehtud Pagari 1 hoones. Foto on tehtud 1990. aastate lõpus. Foto autor: Udo Rehkalt.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162395/021464-001-dokument-foto>

Foto, mis on tehtud Pagari 1 hoones. Foto on tehtud 1990. aastate lõpus. Foto autor: Udo Rehkalt.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162396/021464-002-dokument-foto>

Foto, mis on tehtud Pagari 1 hoones. Foto on tehtud 1990. aastate lõpus. Foto autor: Udo Rehkalt.

Eesti Kultuurkapitali toetus

2021. aastal kevadel sai Vabamu kogude valdkond Eesti Kultuurkapitalilt toetust, et digiteerida ja võtta arvele 6 tundi ja 15 minutit videomaterjali Eesti taasiseseisvumise ajast, sellega seotud sündmustest ja teemadest. Suur osa videomaterjalist on videointervjuud represseeritu Kalju Nurgaga. Digiteerimise viis läbi Rahvusarhiivi filmiarhiiv. Järgnevalt mõned näited videomaterjalist:

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162263/021434-000-filmfono-video>

Videoklipp Interrinde poolsest Toompea lossi ründamisest 15. mail 1990. aastal. Video algab Falgi tee, Komandandi tee ja Toompea tänava ristmikult ja esmalt on näha hulka autosid, Toompea kaitsele ruttavaid inimesi ja miilitsat liiklust reguleerimas. Toompea lossi poole sõidab alarmsõitu tegev kiirabibuss. Lossi ees on hulganisti inimesi, õhkkond on ärev, kostub erinevaid hõiskeid. Lähikaadrid lossi rõdul olevatest poliitikutest. Nevski katedraali ette on koondunud hulk vanemaealisi nõukogude-meelseid. Seejärel hakkab tekkima “koridor” ja nõukogude-meelsed tulevad iseseisvusmeelsetest ümbritsetuna rivis välja. Lähikaadrid

nõukogude-meelsetest, kostub sõimlemine ja on näha üksikuid tõuklemisi. Järgnevalt on kaadris iseseisvusmeelsete rõõmuhõisked, Eesti hümn ja isamaaliste laulude laulmine. Seejärel on lähikaadrid lossi rõdust, kus on näha ja kuulda katkendeid Edgar Savisaare, Marju Lauristini ja Arnold Rüütli kõnedest. Video lõpus on iseseisvusmeelsed endiselt Toompea lossi ees õhtul kui väljas on pime, kosta on kellegi kõne. Videoklipi kogupikkus on 20 minutit ja 23 sekundit. Video on salvestatud VHS-kaameraga. Video autor: Lauri Vahtre

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162236/021406-000-filmfono-video>

Videoklipp Nõukogude-meelsete demonstratsioonist Tallinnas Linnahalli juures 14. märtsil 1989. aastal. Näha on hulganisti loosungeid ja Eesti NSV ning teiste Nõukogude sotsialistlike vabariikide lippe. Inimesi on kogumise lõpuks umbes 1000-1500. Taustal on kuulda mängimas Eesti NSV hümn. Videoklipi kogupikkus on 4 minutit ja 11 sekundit. Video on salvestatud VHS-kaameraga. Video autor: Lauri Vahtre.

<https://vabamu.entu.ee/public-fond/entity-162238/021408-000-filmfono-video>

Videoklipp Nõukogude sõjaväe veoautodest ja soomukitest ühel Tallinna tänaval 12. aprillil 1989. aastal. Miilits on reguleerimas liiklust. Videoklipi kogupikkus on 1 minut ja 2 sekundit. Video on salvestatud VHS-kaameraga. Video autor: Lauri Vahtre.

Kogude tutvustamine ja eksponeerimine näitustel

2020. aasta sügisel alustasid Vabamu ja Stanfordini ülikooli raamatukogu projekti “Digitization, preservation, and accessibility of the collection of key holdings of SA Kistler-Ritso Eesti/Vabamu”. Esimeseks eesmärgiks oli jagada Vabamu kogudest digitaalsel kujul 200 kõnekamat museaali Stanfordini ülikooli raamatukoguga ja võimaldada neile Stanfordini ning teiste uurijate juurdepääs. 2021. aasta juuli lõpuks olid tööd lõpetatud. Teiseks eesmärgiks oli luua 200 museaali baasil näitus Stanfordini ülikooli raamatukogu veebilehe rakenduses “Spotlight at Stanford - Digital showcases for researches and teaching”. 2022. aasta jaanuariks on näituse tegemine jõudmas lõpufaasi.

Delfi ja Eesti Päevaleht tegid Eesti taasiseseisvumise 30. aastapäevaks virtuaalmuuseumi | Otsi, avasta ja meenuta – 30 ikoonilist eset, mis sümboliseerivad Eesti taasiseseisvumise emotsionaalset lugu. Vabamu jagas oma kogudest virtuaalmuuseumisse 3 huvitavat ja kõneka looga museaali.

Vabamu ajutine näitus “USA deklaratsioon, mis toetas Eesti iseseisvust” 27.05.– 24.10.2021.

Tallinna Kunstihoone galeriis oli 5. augustist - 3. oktoobrini näitus „Sada särki seljas“, mis vaatles T-särki kui materiaalkultuuri objekti Eestis. Vabamu kogudest oli näitusel 8 särki.

2021. aastal jätkati muuseumi kogudel baseeruvate sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram) postituste tegemist (visuaal + tekst/lugu). Kokku oli postitusi: 15.

Kogumisaktsioonid

Välis-Eesti filmipärandi kogumisaktsioon. Vabamu ja ETV2 algatasid 2020. aasta novembris ühise Välis-Eesti kogukondade elu kajastatavate filmikaadrite kogumisaktsiooni, mille tuumik jõi 2021. aastasse. Eesmärgiks oli täiendada muuseumi kogusid Välis-Eesti elu kajastavate kaadritega ja tuua edaspidiselt televaatajateni uued osad saatesarjast „8 mm ELU“. Eelkõige koguti materjali, mis on talletatud 8 mm ja Super8 filmilintidele (nii filmirullikutel kui digitaalsel kujul) aga ka teistel formaatidel pakkumised olid sobivad.

2021. aasta kevadel loodi märtsiküüditamise mälestuseks virtuaalnäitus "Ajalugu asjades". 2022. aasta kevadel kutsusime inimesi uuesti üles oma lugusid ja fotosid jagama, et neid samal virtuaalnäitusel eksponeerida. Kuigi virtuaalnäituse sisu kõrval ei olnud omaette eesmärgiks annetuste kogumine, siis leidis inimesi, kes soovisid oma eseme ja loo ka jäädavalt Vabamu kogudesse annetada.

Kogumispoliitika täiendamine

2021. aasta I kvartalil koostati kogumispoliitikasse digitaalse kultuuri kogumise suuna 1. variant/nägemus. Sellega seonduvalt lisandus märksõna „vabadus“ alla suurem alateema nimega „Taasiseseisvunud Eesti ühiskonna digitaalne areng ja selle edulugu“. Edaspidiselt on digitaalse kultuuri kogumise suunale lisandumas mitmeid arendusi/täiendusi.

Projekt „Digitaalse kultuuri kogumine Eesti muuseumites“

2021. aasta kevadel alustas Vabamu projekti nimega „Digitaalse kultuuri kogumine Eesti muuseumites“ (Kultuuripärandi valdkonna arendustegevuste toetus). 1. Toimus kaks rahvusvahelist seminari, mis keskendusid digitaalse kultuuripärandi kogumisele. 2. Seminarides osales vähemalt 50 valdkonna spetsialisti. 3. Eesti muuseumimaastiku kaardistamise ankeetküsitlusele vastas 8 muuseumi, fookusgrupi intervjuu tehti kolme mäluasutusega. 4. Projekti on kajastatud muuseumi listis ja Eesti Muuseumi Ühingu kuukirjas.

Võib märkida, et valdkonna sisene teadlikkus digitaalse kultuuri kogumisest on kasvanud ja muuseumide spetsialistid on saanud seminaridelt uusi teadmisi ja praktilisi näpunäiteid, kuidas

Euroopa praktikaid Eesti muuseumide kogumispõhimõtete täiendamisel rakendada. Muuseumide valmisolek digitaalset kultuuri koguda, säilitada ja vahendada on suurenenud. Projekt on loonud soodsa pinnase ja erialased võrgustikud digitaalse kultuuri kogumistegevuse ühiseks planeerimiseks tulevikus.

Relvakollektsioon

Muuseumi relvakollektsiooni kuuluvate relvade analüüs ja nendega seotud toimingud – muuseumi kogud ja ekspositsioon on 27. juulil 2020 jõustunud määrusega „Muuseumi relvakollektsiooni käitlemise ning relvakollektsiooni kuuluvate relvade ja laskemoona üle arvestuse pidamise kord“ kooskõlas.

Hoidla kasutuspind

Optimeeriti Vabamu hoidla kasutuspinda – teostati vanade ajutiste näituste ja inventari korrastus ning vajadusel nende üleandmine või likvideerimine.

Säilitamine

Okupatsioonide ja vabaduse muuseumi Vabamu kogud paiknevad Tondi Ärikeskuses endise Harju Maakohtu arhiivi ruumides. Hoidla ja museaalid on rahuldavas korras. Läbi on viidud korralised hooldused ja kahjuritõrje.

Koostööpartnerid

Stanfordi ülikooli raamatukogu. Tallinna Ülikool, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusarhiiv, Eesti Töötukassa, Eesti Muuseumiühingu koguhoidjate ühendus, Ajaloomuuseum, Archaeovision, Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituut, Balti Audiovisuaalsete Arhiivide Kolleegeiumi, MTÜga Eesti Fotopärand.

Kogude arendus/uued tegevused (pikemad kirjeldused üleval pool)

2020. aasta sügisel alustasid Vabamu ja Stanfordi ülikooli raamatukogu projekti “Digitization, preservation, and accessibility of the collection of key holdings of SA Kistler-Ritso Eesti/Vabamu”. Esimeseks eesmärgiks oli jagada Vabamu kogudest digitaalsel kujul 200 kõnekamat museaali Stanfordi ülikooli raamatukoguga ja võimaldada neile Stanfordi ning teiste uurijate juurdepääs. 2021. aasta juuli lõpuks olid tööd lõpetatud. Teiseks eesmärgiks oli luua 200 museaali baasil näitus Stanfordi ülikooli raamatukogu veebilehe rakenduses “Spotlight at Stanford - Digital showcases for researches and teaching”. 2022. aasta jaanuariks on näituse loomine jõudmas lõpufaasi.

Kogumisaktsioon, mis hõlmab väliseesti kogukondi - Välis-Eesti filmipärand

Kogumispoliitika täiendamine - digitaalse kultuuri kogumise suuna 1. variant/nägemus, teemaks “Taasiseseisvunud Eesti ühiskonna digitaalne areng ja selle edulugu”.

2021. aasta kevadel Vabamu poolt algatatud projekt “Digitaalse kultuuri kogumine Eesti muuseumites”.

Vabamu hoidla kasutuspinna optimeerimine – teostati vanade ajutiste näituste ja inventari korrastus ning vajadusel nende üleandmine või likvideerimine.

3. NÄITUSED

Püsinäitus:

Vabamu püsinäitus nii täiskasvanute kui peretasand muudeti kogu ulatuses kättesaadavaks ka lühi- ja leedu emakeelega külastajate jaoks.

Ajutised näitused 2021. aastal:

Virtuaalnäitus “Ajalugu asjades”

1949. aasta märtsis viis Nõukogude võim Balti riikides läbi 4 päeva kestnud operatsiooni „Priboi“, mille käigus saadeti vägivaldselt asumisele üle 22 000 eestimaalase. Näitamaks traagilise ajaloosündmuse, küüditamise juures tihti varju jäävaid inimlikke külgi, kutsusime ka sel aastal inimesi jagama oma kodudes leitavaid esemeid, mis räägivad lugusid küüditamisest või olulistest inimestest, kelle eluteed küüditamine ühel või teisel moel puudutas. Saadetud lugude abil täiendes virtuaalnäitus "Ajalugu asjades".

“Siberi valge. Helgete mälestuste otsingul”

14.06.2020-14.02.2021

Aasta alguses oli poolteist kuud veel üleval Johanna Rannula näitus "Siberi valge. Helgete mälestuste otsingul" on näitus küüditatute noorusest, sõprusest ja armastusest Siberis. Kas Siberil on oma värv? Siberit oleme harjunud nägema pigem tumedates toonides. Sellega seostuvad kohutavad peatükid ajaloos, loodus olevat seal kõle ja külm. Kuid kas tõesti pole Siberil heledamaid toone? "Siberi valge" segab värve läbi fotokunsti ja antropoloogilise vaatenurkade. Näitamaks traagilise ajaloosündmuse, küüditamise, juures tihti varju jäävaid inimlikke külgi on fookus Siberi laste mälestustel ja nostalgilistel kogemustel. Kunstnik

mõtiskleb, kuidas suhestuvad isiklikud kogemused ühiskondliku ajalookäsitluse ja vaatleb Siberi kuvandit ka laiemalt.

Näitusel on esitatud kuue 1949. aasta märtsis küüditatud inimese lood, kes veetsid oma lapsepõlve Siberis, aga nüüd elavad Rae vallas. Raivo, Erna, Saima, Rünno, Olga ja Heikki ja nende asjad räägivad Siberist läbi noore inimese pilgu.

Installatiivne multimeedia näitus kombineerib Siberist kaasavõetud esemeid, nende lugusid, arhiivifotosid, dokumentaal- ja portreefotograafiat.

“Kui palju maksab inimene?” KGB vangikongides

3.02.2021–30.01.2022

Gulagi vangilaagrist pääsenud Jevfrosinja Kersnovskaja mälestustel ja piltidel põhinev näitus tõi külastaja ette 17 unikaalset reproduktsiooni tema joonistustevihikutest.

Jevfrosinja Antonovna Kersnovskaja (1907–1994) sündis Odessas aadliperekonnas. 1919. aastal põgenes perekond enamlaste tagakiusamise eest ning asus elama Bessaraabiasse Kersnovski peremõisasse. 1940. aastal sisenesid Bessaraabiasse Nõukogude väed ning konfiskeerisid Kersnovskite vara. 1941. aastal pagendati Jevfrosinja Siberisse, Narõmi territooriumile Tomski oblastisse. Seal ähvardas teda näljasurm, nii et Jevfrosinja asus jalgsi 1500 km pikkusele põgenemisteele üle külmunud taiga, enne kui ta tabati. Jätkus kümneaastane karistusekandmine vangilaagrites.

Näitusele väljapandud joonistustel on kujutatud Jevfrosinja küüditamisteedkonda, tema surma trotsivat põgenemist ning elu Norilski laagris, kus ta kohtus Tallinnast pärit arsti Dr. Leonhard Mardnaga. Pärast tervenemist töötas Jevfrosinja haiglas medõena ning aitas Dr. Mardnat tema uurimistöös. Alates 1960. aastast elas Jevfrosinja Kersnovskaja koos emaga Essentukis. Pärast ema surma 1964. aastal kirjutas ta oma katsumustest Gulagis, käsikiri koosneb 12 vihikust ja 703 detailsest joonistusest. Tema joonistustevihikud on tõlgitud kuude keelde, Eestis ilmus osa neist esmakordselt 1990. aastal Memento Teatajas.

“USA deklaratsioon, mis toetas Eesti iseseisvust”

27.05.–24.10.2021

Eesti taasiseseisvumise juubeliaasta puhul oli põhjust tagasi vaadata ühele olulisele dokumendile, mis Eesti riikliku järjepidevuse kinnitamisele palju kaasa aitas. Nimelt väljastati 23. juulil 1940. aastal USA departemangust pressiteade, mis mõistis hukka Balti riikide

okupeerimise välisagressorite poolt. Seda kutsutakse nüüd Wellesi deklaratsiooniks tolleaegse välisministri Sumner Wellesi järgi. Dokument koostati koos president Franklin Delano Roosevelti ja Ida-Euroopa välispoliitika eksperdi Loy Hendersoniga.

Vaatamata sellele, et tegemist oli lihtsa pressiteatega, oli sellel tugev sõnum – USA ei tunnistanud kunagi Balti riikide okupeerimist ja seda kuni 1991. aastani välja, mil Eesti taasiseseisvumise püüdlustes sai just sellele dokumendile tagasi viidata.

Näitusel sai näha Eesti Kunstiakadeemiaga koostöös tehtud animatsioonide ja joonistatud portreede kaudu deklaratsiooni saamise lugu. Kuidas Ameerika Ühendriikide mittetunnustamispoliitika aitas II maailmasõja ja külma sõja ajal Balti riikide iseseisvuse ideed elus hoida ning kui tähtsat rolli see mängis taasiseseisvumise ajal.

"Taasiseseisvunud Eesti: 30 aastat vabadust ja vastutust"

11.06.2021 – 31.05.2022

Eesti taasiseseisvumisele pühendatud eesti-, vene- ja ingliskeelne ning igale vanusegrupile mõeldud näitus jutustab lugusid meie riigist ning demokraatiast ja mõtestab lahti vabaduse tähenduse. Ühtlasi saab näituse kaudu heita pilgu viimase 30 aasta sündmustele eluolus, poliitikas, popkultuuris, muusikas, keele arengus jne. Väljapaneku ühe osa moodustavad eraisikute saadetud fotod nende tähtsündmustest viimase 30 aasta jooksul.

Lisategevusteks erinevates paikades olid Eesti Väitlusseltsi poolt juhitud arutelud kohalike elanikega ning MTÜ Demokraatiatreenn poolt läbi viidavad demokraatiatreennid.

Näitus ootas ka väikeseid külastajaid - selle jaoks oli eraldi lastenurk, kus saab vaadata värskelt valminud Piip ja Tuut videot, panna proovile oma teadmised ja tegeleda käeliste tegevustega! 2021. aasta sügisest alates rändab näitus mööda Eestimaa koole.

Miks Eesti? 30-aastaga ENSVst e-Eestiks

Avatud Vabamu hoones alates 19.11.2021

Vabamu ruumides avatud üle 100m² suurune ajutine näitus võtab kokku Eesti e-eduloo saamis- ja kulgemisloo ning heidab pilgu tulevikku. Digivõimaluste arendamine on meie riigi jaoks olnud üheks võimaluseks majanduslikult ellu jääda ja silma paista. Nii pisikesel riigil nagu Eesti pole selleks maailma vägevatega võrreldes just palju võimalusi.

Näituse eesmärgiks on esimese muuseumina proovida mõtestada ning luua ühtset narratiivi kudios ja millistel eeldustel kujuned Eestist 1990.-2000. Aastate algul digiriik, kuhu ajaloos ulatub tagasi selle süünd ning kuidas sai võimalikuks väikese ühiskonna kiire diitaliseerumine. Näitus annab võimaluse mõtestada lahti viimase 30 aastag toimunu, mis on saanud olliseks osaks kaasaja Eesti identiteedist – me oleme digitaalne ühiskond, digiriigi superstaar.

Miks just meie ja kuidas me seda teeme? Eestlastes on midagi, mis ei luba meil jääda nähtamatuks. Meis on mingi isemoodi jonn, mis käivitub siis, kui me seisame silmitsi ülesannetega, mille teostamine näib võimatu. Meie digiriigi edulugu on kindlasti üks tõestus sellisest realiseerinud jonnist, mille vilju saame me nautida ise ja näidata uhkusega ka teistele.

Näitus räägib sellest, millistel eeltingimustel sai kasvada Eestist üleilmse digieduloo juhtriik, kuidas on digitaalne ühiskond muutnud nii riigi, eraisiku kui ettevõtja tegevust, millised on tänased uued väljakutsed seoses tehnoloogia arengu ning selle pahupoole – küberturvalisuse ning digikäitumise riskidega ja kuhu viib Eesti riigi uus visioon meie digiühiskonna tuleviku.

Näituse visuaalne pool – e-riigi loost saab Vabamus käegakatsutav üksisarvikute ja tehnohiidude maailm, kus oma koht on ajaloolistel arvutitel, mobiilidel, videomängudel ning oleviku ja tuleviku e-riigi lahendustel. Selleks, et näitusel tutvustavat paremini mõista ja talletada, on kogu väljapanek väga emotsionaalne ning helgeid elamusi pakkuv.

Idee autor ja projektijuht: Karen Jagodin

Kuraator: Henrik Roonemaa

Ideelahendus: Janno Roos, Andres Labi (Ruumilabor), Maret Põldre, Ionel Lehari (Identity)

Koomiks: Veiko Tammjärv, Marko Kodres

Eksponeeritavad esemed: Välisministeerium, Riigi Infosüsteemi Amet, Riigi Valimisteenistus, Järvakandi Aleviraamatukogu, Vaida raamatukogu, Rahvusraamatukogu, Tartu Ülikooli Arvutimuuseum, Väino Poikalainen, Andrus Aaslaid, Veljo Haamer, Urmas Haud, Uku Praks, Riina Einberg, Ahti Heinla, Helger Lipmaa, Haridus- ja Noorteamet, Madis Kaal, Hanno Jarvet,

Fotod: Scanpix, Äripäev, Ekspress Meedia, Nõo Realgümnaasium, Postimees, Rahvusarhiiv, Õhtuleht, Avatud Eesti Fond, eAgronom, Wise, Latitude59, Wikimedia Commons

Videod: ERR arhiiv, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Riho Oks, Sten Tamkivi, EMT, Elion, Tele2

Multimeedia- ja digilahendused: Janeli Jallai (factorY), Reaktiiv Grupp OÜ, Arian Levin

Produktsioon: Leveto OÜ, Paula Pakk, Veiko Tamme (E-waste installatsiooni teostus)

4. PROGRAMMID

Õppekava toetav haridustegevus:

Muuseum pakkus erinevatele kooliastmetele kokku kümmet muuseumitundi. 2021. aastal toimus muuseumis 34 (Vabamus 26, KGB vangikongides 8) muuseumitund, mida külastas kokku 918 õpilast. 2021. aastal loodi uus muuseumitund Vabamus ajutise näituse „Miks Eesti. 30 aastaga ENSV-st e-Eestiks“. Lisaks kohandati kolm olemasolevat tundi ümber virtuaalseteks muuseumitundideks.

- Mis on vabadus?
- Mänguasjad jutustavad (võimalus tellida virtuaalselt)
- Vabadus ja võrdsus kui õigus ja kohustus (võimalus tellida virtuaalselt)
- Ajaloouurimise võlu
- Kuidas salaja jõule tähistati? (hooajaline muuseumitund)
- Sõja mõju üksikisikule (võimalus tellida virtuaalselt)
- Kollaboratsioonismi mitu tahku (võimalus tellida virtuaalselt)
- Kus lõpeb inimlikkus? (KGB vangikongid) (võimalus tellida virtuaalselt)
- Mina kui vastutustundlik digühiskonna liige

Muud hariduslikud tegevused:

Hariduslikud elamused

- Sünnipäev muuseumis (kahele erinevale vanuseastmele)
- Sünnipäev/meeskonnaüritus muuseumis (täiskasvanutele)
- Orienteerumismäng avasta.ee keskkonnas “20. sajandi ajalooaigad vanalinnas” ja „Iseseisvuse taastamise radadel“ (õpilastele)
- Muuseumiprogramm “Siberi meisterdamised” (õpilased/täiskasvanud)
- Kuidas nõukogude ajal pühi peeti? (gümnaasiumile, täiskasvanutele)
- Kuidas jõulutradsioonid nõukaaja üle elasid? (vanalinna ekskursioon)
- Nõukogude aja jäljed vanalinnas (vanalinna ekskursioon)

Ekskursioonid

- Püsinäituste ekskursioonid eesti keeles
- Püsinäituste ekskursioonid võõrkeeles
- Ekskursioonid vanalinnas
- Ekskursioonid kirjeldustõlkega
- E-eduloo näituse ekskursioon

2021. a viidi läbi 44 ekskursiooni (Vabamus 33 ja KGB vangikongides 11) eesti, inglise, soome, prantsuse keeles.

Õpitoad ja muud tegevused

- 32. keskkooli õpilaste muuseumipraktika - toimus sügisel 2021, osales 6 õpilast
- Üle-Eestiline Ajarännak – 1991! koostöös Linnamuuseumi ja 32. keskkooliga
- Vabaduse teemadele keskenduv laste teatrilaager (2 vahetust)

Noorte Vabamu (NoVa)

Noorte Vabamu (NoVa) on iseõppimiskeskond ja ürituste sari ühiskondlikult aktiivsetele noortele, kes tahavad lisaks kooliprogrammile omal käel elulistel teemadel silmaringi laiendada. NoVa teeb noorte elu lihtsamaks ja pakub üldises infokülluses värskeid, kvaliteetseid ja teaduspõhised eesti- ja venekeelseid õpiampse lähiajaloo, kaasaegse ühiskonna toimimise, keskkonna, teaduse, rahatarkuse ja kultuuri vallas, mis aitavad noortel isiklikku õpiteekonda rikastada just soovitud suunas, ajal ja tempos.

Plaanime lähiajal pakkuda ka värskemaid õppevideoid digiühiskonna toimimise mehhanismide ja võimaluste kohta. Tahame appi tulla ka õpetajatele oma tundide rikastamiseks haarava ja kaasaegse õppematerjalide ja interaktiivsete ülesannetega.

Ootame Noorte Vabamu veebikeskkonna sisu looma kõiki, kelle arvates nende loovtöö/uurimistöö/kuuldemäng/video/muu projekt vääraks jagamist teiste omaealistega ning võiks olla meile heaks õppimismaterjaliks. Samuti on teretulnud ettepanekud seminaride, töötubade, ettekannete ja arutelude teemade ja kanalite osas. Tahame pakkuda turvalist keskkonda põnevate uute formaatide katsetamiseks ja jagamiseks.

Noorte Vabamut veavad tootejuht Ede Tamkivi ja sisujuht Nikolai Ostashow.

NoVa 2021. aasta tegevused:

2021. aasta alguses alustasime iseõppimiskeskonna *nova.vabamu.ee* loomise ja arendusega ning aasta lõpuks oli seal 58 eestikeelset ja 57 venekeelset õpeampsu, millest umbes pooled on loodud Vabamu enda inimeste poolt ning ülejäänud koostöös väliste partneritega.

Praeguses töötempo me lisame vähemalt ühe õpeampsu nädalas. Eesti- ja venekeelsed ampsud ei ole identsed, paljud teemad on erinevad, tõlgitud ampsud on kohandatud venekeelsele õppijale ehk on lisatud lingid ka venekeelsele internetile. Kodulehel pakume jooksvalt noortele infot ka NoVa ja selle koostööpartnerite üritustest, konkurssidest, seminaridest ja muudest põnevatest võimalustest oma silmaringi arendada ning uusi oskusi ja kogemusi omandada.

2021 novembri lõpus sai NoVa ka oma Facebooki lehe (*Noorte Vabamu - NoVa*), mis on loodud eelkõige õpetajate ja õppijate vanematele NoVa õpeampsudest ja üritustest teavitamiseks. Kuue nädalaga on lehele tehtud 17 postitust, mis on toonud 100 jälgijat.

5-liikmeline NoVa meeskond võttis 15-17.10.2021 osa haridushäkatonist *EdTech2021*, mis tõi kokku üle 50 meeskonna ja 300 osaleja üle maailma. 29 mentori toel ja mitmetes eri oskusi lihvivates töötubades sai arendada ja esitleda oma uuenduslikku toodet. Kuigi NoVa meeskonna peamine eesmärk oli eelkõige valideerida oma uut ideed personaalsete õpiteekondade loomise ja õpimärkide jagamise osas, selgus autasustamisel suure üllatusena, et NoVa pälvis kõige kõrgema tunnustuse ning rohkelt rahalisi auhindu Boltilt, Eesti Energialt, Tallinna Linnavalitsuselt ja Haridusministeeriumilt (kokku 4500 euro ulatuses).

2021. aasta novembris ja detsembris toimusid NoVa meeskonnal koostöös *Singletoni* tarkvaraarendusettevõttega töötoad, kus vaagisime NoVa platvormi strateegilisi arendusvõimalusi ja –vajadusi lähtuvalt NoVa keskkonna prioriteetidest, disainist, sisust ja võimalikust ärimudelist järgmiste aastate perspektiivis.

2021 märtsist kuni septembrini osales NoVa koos teiste innovaatiliste haridusrakendustega Startup Estonia, Tallinna Ülikooli, EdTech Estonia ning Haridus- ja Noorteameti poolt ellu kutsutud *Koosloome* programmis. Koosloome programmi eesmärk on luua Eesti haridusele kvaliteetseid digilahendusi ja vältida tulevikus olukorda, kus meie õpilastel on võimalik õppida vaid välismaiste ja võõrkeelsete rakenduste abil.

Programmi käigus kohtusid 6 alustavat haridustehnoloogia meeskonda programmi valitud koolidega, kaasates arendusse ka õppijad. Tallinna Ülikooli juhitud uudse lähenemisega programm pakkus osapooltele metoodilist ja didaktilist tuge ning toetas tõenduspõhisust koosloome protsessis. Lisaks olid kaasatud ülikooli professionaalsed mentorid, kes aitasid

meeskondi kiirendada oma teenuse loomise protsessis, samuti pakkusid praktilisi tööriistu ja ideid ja aitasid palju asju üle vaadata. Eriti kasulikud olid kohtumised, kontaktid ja sügavad intervjuud kooliõpetajatega ja õpilastega, need kohtumised andsid suurepärase tagasiside ja perspektiivi edasises tegevuses.

2021. aastal toimus kaks paralleelselt NoVa seminarisarja. Esimese seminarisarja fookus on ühiskonnakriitilised teemad ning need toimusid virtuaalselt 6 korral. Teemadeks olid “Ühe valitsuskriisi anatoomia” (11.02, moderaator Maarja Tinn), “Radikaliseerumise juured ja võrsed” (18.03, moderaator Maarja Tinn ning külaliseks Erik Tikan Levilast), “Vaenukõnest, viha ja vaenamiseta” (15.04, külaliseks Uljana Ponomarjova Eesti Inimõiguste Keskusest), “Biosfääri kodanikud” (11.11, külaliseks Silvia Lotman Eestimaa Looduse Fondist) ning “Seksuaalhariduse tervis” (29.11, külaliseks Katriin Kütt-Oad Tervisemuuseumist). Seminarid toimusid eesti keeles ning igas seminaris osales 20–100 põhi- ja keskkooliealist noort.

Teine NoVa 2021. aasta seminarisari oli feministlik lugemisring, mis toimus märtsist maini paralleelselt eesti ja vene keeles. Lugemisring toimus kokku kümnel korral (2x5 seminari) ning neid viisid läbi Kadri-Mai Kuldkepp ja Tanja Muravskaja Feministeeriumist.

Seminarides arutati nii feministlikku kirjandust kui ka nüüdisaegseid ühiskonnaprobleeme sooperspektiivist ning neis osales kokku 62 noort.

5. AVALIKUD SÜNDMUSED

Möödunud aasta tõi mitmeid põnevaid (virtuaalseid) sündmusi ja seega ka uusi külastajaid ning distantstilt jälgijaid. 2021. aastal osales okupatsioonide ja vabaduse muuseumi Vabamu korraldatud sündmustel kokku 1726 inimest sh ka virtuaalselt. Mitmed näitused ja sündmused said teoks tänu headele koostööpartneritele nii kodumaalt kui kaugemalt.

Erinevad rendiüritused tõid muuseumisse veel 1163 inimest.

Lähtuvalt järjekordsest omapärasest aastast, võib toimunud ürituste ja ettevõtmiste hulgast esile tõsta Eesti iseseisvuse taastamise 30. aastapäeva ning e-eduloo näituse avamist, millele eelnes temaatiline kontsertsari, kus astusid üles Mick Pedaja, Kadri Voorand jt. tuntud artistid. Kokku osales neil mitme päevastel üritustel 285 inimest.

2021. aasta olulisemad sündmused:

- Arutelu „Euroopa rände ja migratsioonipoliitika“ (jaanuar)/osalejaid: 50

- Eesti Vabariigi aastapäev Vabamus ja KGB vangikongides (veebruar)/osalejaid: 84
- Telefonilavastus “Kuuluvusharjutused” (märts)/osalejaid: 129
- Märtsiküüditamise mälestuspäevale pühendatud ühisloomena loodud virtuaalnäitus “Ajalugu asjades”(märts) külastajaid: 1520
- Rändnäitusega kaasnevad arutelud ja demokraatiatreenni (juuni–september)/osalejaid: 100
- Tallinna Vanalinna Päevade ekskursioonid (august)/ osalejaid: 109
- Taasiseseisvumispäeva nädalavahetus Vabamus (august)/osalejaid: 327
- Rändajate toidu- ja kinoõhtu koostöös Peace Action Community Estoniaga (august)/ osalejaid: 40
- 77 aastat suurpõgenemisest: teabeseminar ja näidend (september)/osalejaid: 40
- Sügisene kontsertsari (september – november) osalejad: 285.
- Näituse „Miks Eesti? 30 aastaga ENSV-st e-Eestiks“ avamisinädalavahetus (november)/osalejaid: 306

6. TEENINDUSVALDKOND

Külastusjuhid ja külastajate teenindamine

2021. aastal oli teeninduses 5 külastusjuhti (sh üks külastusjuht-programmispetsialist ja vanemkülastusjuht), suvehooajaks kaasati 3 ajutist külastusjuhti seoses töömahu suurenemisega rändnäituse mehitamisel (rändnäitust teenindasid toimumiskuupäevadel korraga 2 külastusjuhti).

Külastusjuhid osalesid oktoobris ligipääsetavuse koolitusel: Muuseumite ekspositsiooni ja keskkonna ligipääsetavus – mida pean teadma, millega arvestama?.

Suvehooajal alustati esmakordselt ka testkülastuste läbiviimist.

Kohvik ja muuseumide poed

Kohviku rendileandmine oodatavat tulemust ei toonud. Sügisel jätkas muuseum kohviku opereerimist minimaalsetel tingimustel – külastajatele pakutakse kohvi- ja karastusjooke ning kerget snäkki.

Poodide tegevus suuri muudatusi kaasa ei toonud, kuid kaubavalik täienes mõningate toodetega. Rändnäitusele ja e-eduloo näitusele loodi valik näituse ja muuseumi identiteeti

kandvaid omatooteid (rändnäitusele: pastakas, šokolaad, postkaardid, rinnamärgid ning e-eduloo näitusele tikutops ja rinnamärk). Omatoodete arendus e-eduloo näitusele jätkub 2022.a.

Vabamu osales oma kaubavalikuga esimesel muuseumipoodide ühislaadal, mille korraldas detsembris Tallinna Linnamuuseum.

Muude pidevate tegevuste tagamine

COVID-19 jätkuva leviku tingimustes tagas teenindus pideva reageerimise muudatustele teeninduse korraldamisel vastavalt valitsuse korraldustele. Jätkus külastusele seatud tingimuste järgimine (külastuskeskkonna puhtuse, desinfitseerimisvahendite tagamine jmt). Lisandus külastusele eelneva teeninduse kohandamine nõuetele (külastuse eelduseks olevate dokumentide kontrollimine). Kevadel liitus muuseum Hea tahte kokkuleppega – vastutustundlikule turismiteenuse pakkujale COVID-19 turvalise klienditeekonna tagamiseks.

7. KOOSTÖÖ

2021. peamine koostöösuund oli seotud Eesti digieduloo näituse koostamise ning avamisega. Kogu näitus valmis laiaulatusliku koostöö tulemusena, tuues muuseumi juurde arvukalt avaliku ja erasektori ettevõtteid ning MTÜ-sid, digieduloo rääkimisega seotud eraisikuid. Näituse teostamiseks viidi läbi edukas kampaania Hooandja platvormil ning kaasati arvukalt eratoetajaid.

2021. aastal jätkus muuseumi hea koostöö Eestis asuvate välisriikide saatkondade ja riikliku protokolliga. Jätkus ka hea koostöö Stanfordin Ülikooliga, kellega koos jätkati videointervjuude tõlkeprojekte ja Spotlighti näituse projekti.

Alates juuni 2021 on Vabamu seotud kahe-aastase rahvusvahelise Erasmus + projektiga, kus teevad koostööd Eesti, Saksamaa, Põhja-Makedoonia, Belgia, Portugali ja Hispaania muuseumid ning muuseumide partnerid, et töötada välja noortele suunatud ligipääsetavad muuseumiharidus lahendused. 2021 toimus projekti käivitamine ning esimene kohtumine Põhja-Makedoonias, Vabamu on projektis vastutav esimese intellektuaalse tulemise ehk virtuaalsete muuseumitundide ning külastuste strateegiate välja mõtlemise eest.

Vabamu alustas jaanuaris 2021 noortele suunatud iseõppimiskeskonna Noorte Vabamu loomist, mille veebiplatvomi arendusel teeme koostööd IT-arendusettevõttega Singleton. Sisu loomisel teeb Noorte Vabamu meeskond koostööd mitmete teiste muuseumide (nt

Tervisemuuseum), koolide ja haridusasutustega (ETAG, HARNO) ning era- (LHV) ja riigiettevõtetega (Startup Estonia, Eesti Energia). Koostöös Videoõpsi nime all tegutseva ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja Kristo Siigi ning tema produktsioonitiimiga on loomisel ka täiesti uus videosisu, mis täidaks haridusmaastikul tühimikku Eesti e-ühiskonna saamisloost ja olemusest. 2021 lõpuks oli NoVa platvormil 58 õpiampsi, millest ligi pooled on Vabamu enda materjalide põhjal loodud ning ülejäänud sündinud koostöös demokraatia arendamise nimel tegutsevate ja kodanike silmaringi laiendamiseks huvitatud partneritega era- ja riigisektoris (nt SALK, Vivita, EAS jne).

Noorte Vabamu seminarisarjas toimunud feministlike lugemisringide läbiviimisel tegi Vabamu koostööd Feministeeriumiga, kelle liikmed lugemisringe korraldasid ja modereerisid. Samuti aitasid seminaridele kaasa eksperdid Eesti Inimõiguste Keskusest, Tervisemuuseumist, Levilast ja Eestimaa Looduse Fondist, kelle liikmed olid kutsutud seminaridesse noortega kohtuma ja vastavalt teemadele oma teadmisi jagama.

Ajutise näituse “USA deklaratsioon, mis toetas Eesti iseseisvust” (27.05.–24.10.2021) loomisel tegi Vabamu koostööd Eesti Kunstiakadeemia animatsiooni osakonnaga, täpsemalt selle juhi Priit Tenderi ja välisüliõpilase Milly Jenckeniga. Koos nendega töötati välja näituse loominguline lahendus ning Jencken oli näitusel väljas olnud portreede ja animeeritud lühifilmide autoriks.

Koostöös ETV2-ga algatati kogumisaktsioon, mille eesmärgiks on vaatajateni tuua uued osad saatesarjast „8 mm ELU“ ja täiendada meie muuseumi kogusid Välis-Eesti elu kajastavate kaadritega.

Paljudes sisuprojektides oli Vabamule suureks abiks etnograafia, ajaloo ja teiste alade üliõpilastest praktikandid Tartu Ülikoolist, Tallinna Ülikoolist ja Stanfordi Ülikoolist.

Peamised koostööpartnerid 2021. aastal:

Kultuuriministeerium, Riigikantselei, Eesti Kaitseliit, Läti, Leedu, Rumeenia, Slovakkia (Helsinkis), Tšehhi, Ukraina, Poola, Saksa, Kanada ja USA saatkonnad ja nende esindused Tallinnas, Ungari ja Goethe Instituudid Eestis, Memento Eesti Liit, Eesti Represseeritute Abistamise Fond SA, Eesti Mälu Instituut, Briti Nõukogu, Arvamusfestival, Tallinna 32. Keskkool, Soome Rahvusvahelise Loovkultuuri Keskus DROM, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Eesti Inimõiguste Instituut, Tallinna Ettevõtlusamet, ERR, Euroopa Parlamendi Eesti büroo, Milton JLP, Eesti Rahvusraamatukogu, Rahvusarhiiv, Tallinna

Ettevõtlusamet, Viktus OÜ, Rasmus Pedanik ja Sotsiaalse Innovatsiooni Labor, Singleton Group OÜ, Startup Estonia (Kredex), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Tervisearengu Instituut, EAS, E-residency programm, Bolt, Wise, Nortal, Identity, Cybernetica AS, Ruumilabor, Telia AS

8. TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON

Turundati ja kommuniqueeriti okupatsioonide ja vabaduse muuseumi Vabamu püsinäitust „Vabadusel ei ole piire“, KGB vangikongide näitust „KGB (M)aja lugu“, Vabamu avalikke sündmusi, ajutisi näitusi, haridusprogramme ja koostööprojekte.

Turundustegevused ning reklaamide loomised ja levitamised (print ja digireklaamid) muuseumides toimuvatest sündmustest (ka virtuaalsetest), ajutistest näitustest, kampaaniatest ja koostööprojektidest:

- 2021. aasta talvel-kevadadel toimunud Noorte Vabamu seminarisari 14–19aastastele ühiskonnaelust ja poliitilistest protsessidest huvitatud noortele. Kanalid: sotsiaalmeedia (otsesuhtlus noortekeskustega Facebookis), koolide meililistid, pressiteade, intervjuud raadiotes.
- [Vabariigi aastapäeva](#) tähistamine koos lumelinna ehitusega (print- ja digireklaam üle-eestilistes päevalehtedes, plakatid linnaruumis, välireklaam Vabamu ekraanidel, LED ekraanil Vabaduse väljakul, raadioreklaam, sotsiaalmeediapostitused, info huviportaalides)
- Noortele suunatud feministlikud lugemisringid eesti ja vene keeles. Talv-kevad 2021. Kanalid: noortevõrgustikud, koolide listid (est, rus), sotsmeedia, pressiteade (est, rus), intervjuud raadiotes.
- Märts 2021. Lavastus “[Kuuluvusharjutused](#)”. Kanalid: sotsmeedia, pressiteade, otsesuhtlus pressiga intervjuude pakkumiseks, raadioreklaam, digi- ja printreklaam suuremates meediakanalites, intervjuud teledes ja raadiotes, [video](#), mida levitati erinevates sotsmeedia võrgustikes.
- [Emadepäev](#) Vabamus(mai) ja rändnäituse jaoks emadepäeva fotode kogumine. Kogusime fotosid ja lugusid toredatest emadepäeva tähistamistest viimase 30 aasta jooksul. Fotosid oli vaja rändnäitusele “Taasiseseisvunud Eesti: 30 aastat vabadust ja vastutust”. Kanalid: sotsiaalmeedia, pressiteade, intervjuud raadiotes.

- Rändnäitus “[Taasiseseisvunud Eesti: 30 aastat vabadust ja vastutust](#)”. Näitus alustas 11.06 Tallinnas ning rändas mööda Eestit 12. septembrini. Kokku külastas näitus 15 asukohta üle riigi. Näituse avakommunikatsioon: pressiteade, intervjuud meedias, sotsiaalmeedia. Jooksev asukohtadepõhine kommunikatsioon: reklaam kohalikes ajalehtedes, raadioreklaam Kukes ja Elmaris terve näituse vältel, eraldi Facebooki sündmused (asukohapõhised) ja Instagramis, otsesuhetus piirkonnapõhiste meediakanalite ja kultuurikorraldajatega, teavitused piirkonnapõhistes Facebooki kanalites, lokaalsed pressiteated, info näitusega seotud festivalide ja sündmuste programmides (N: Arvamusfestival, Vanalinna Päevad jne). Rändnäituse [meediaplaan](#).
- ÜRO istungi [läbimäng](#) 17.06. Koostöös Välisministeeriumiga. Kanalid: pressiteade, noortevõrgustikud, koolide listid.
- Läti ja Leedu turgude kampaania. Juuni-juuli 2021. Eesmärk meelitada Vabamusse rohkem Läti ja Leedu turiste. Koostöös kommunikatsiooniagentuur Miltoniga. Kanalid: [läti](#)- ja [leedukeelne](#) kodulehe uuendus, videod mõlemas keeles, ostetud ja pressiteate peale loodud artiklid kohalikes meediakanalites, pressiteated, ostetud sotsmeedia teavitused, koostöö tuntud Läti ja Leedu sotsmeedia mõjuisikutega, kelle kaudu levitasime teavet Vabamust läbi nende võrgustike. Peamine sõnum “Baltlastel on ühine ajalugu, Vabamus saab püsinäitust vaadata läti ja leedu keeles, Vabamu on peredele”. [Meediakajastused](#) Lätis ja Leedus. Toodetud tekstid, videod on loodud selliselt, et neid saab kasutada ka hiljem (näiteks Facebookis Vabamu teabe boostimiseks), siis kui piirid avatud ja lätlased ja leedukad pääsevad paremini liikuma.
- Suvised teatri-teemalised [lastelaagrid](#). 2 laagrit. Suunatud 9-14 aastastele lastele. Juunis ja augustis. Juhendas Elina Reinold. Teavitus: noorteorganisatsioonid, koolide listid, koolid Facebooki kaudu, pressiteade, erinevad teatriteemalised võrgustikud.
- Vabamu [Vanalinna Päevadel](#). August. Ekskursioonid, rändnäitus koos demokraatiatrenniga. Teavitus päevade programmis, eraldi Facebooki leht, Instagram, pressiteade, teavitus erinevates listides.
- Taasiseseisvumisaastapäevaga seotud [sündmused](#). 19.-21.08. Kontsert-vestlusõhtu "30 vabana elatud aastat", töötoad, ekskursioonid. Kanalid: pressiteade, intervjuud raadiotes, sotsmeedia ostetud reklaam + sündmus, välireklaam Vabaduse väljakul, raadioreklaam Elmaris ja Kukes, reklaam printmeedias.
- Rändajate [toidu- ja kinoõhtu](#). 26.08. Kanalid: Facebook, Instagram, listid. Kuna koroonast seadus piirangud, ei saanud muuseumisse lubada rohkem kui 40 inimest.
- Kontsertsari koostöös Peeter Rebasega. Sügis 2021. 4 kontserti sept-nov 21: [Mick Pedaja](#) ja Angeelia; [Ann-Lisett Rebane](#); [Peeter Rebane](#); [Kadri Voorand ja Mihkel Mälgand](#). Kanalid: pressiteade iga sündmuse kohta, iga sündmuse kohta eraldi Facebooki leht + Instagram, ostetud reklaam sotsmeedias, reklaam Piletilevis, LED ekraanil Vabaduse väljakul, bännerid Vabamu

fassaadil, ostetud reklaam suuremates meediakanalites ja Selverites (raadioreklaam), intervjuud raadiotes.

- Noorte Vabamu seminarid. [Keskkonnakaitse](#)-teemaline seminar ja [seksuaalhariduse](#)-teemaline seminar. Kanalid: noortevõrgustikud, Nova leht, sotsimeedia, pressiteade.
- Eesti [e-eduloo näituse](#) kommunikatsioon koosnes mitmest etapist 1) Kampaania [Hooandjas](#) – toeta näituse loomist (eraldi [video](#) loomine ja selle levitamine, pressiteade, teavitust kõikvõimalikes Vabamuga seotud võrgustikes, raadiokanalites, sotsiaalmeedias, otsesuhtlus potentsiaalsete rahastajatega) 2) [Avanädalavahetuse](#) kommunikatsioon (pressiteade, otsesuhtlus meediakanalitega, sotsimeedia sündmus (ostetud), reklaam Selverite siseraadiotes, JCDecaux bussipeatustes, Vabamu fassaadil, Vabaduse väljaku LED ekraanil, Delfis, Piletilevis) 3) Jätkukommunikatsioon koolivaheajal alates 23.12-09.01 (Selverite siseraadiod, JCDecaux välimeedia, Reklaam Apollo kinodes).

Vabamu ja KGB vangikongide sotsiaalmeedia kontode haldamine ja sisuloome.

- 2021. aastal tehti Vabamu Instagrami kontol 85 postitust, mis kogusid 1401 meeldimist ning 154 story-postitust, mis kogusid 9498 vaatamist. 2021. aasta lõpuks on Vabamu instagrami kontol 1105 jälgijat.
- Vabamu Facebooki kontol tehti 2021. aasta jooksul 232 postitust, mis kogusid 4806 meeldimist ja 158 000 levi. Aasta jooksul loodi 56 üritust, mis jõudsid 224 876 kontaktini, 2944 kontakti märkisid end osalejaks/huviliseks. Suurima levikuga oli Mick Pedaja konterdi üritus, mis jõudis 14 077 kontaktini, suurima osalejate arvuga (240 kontakti) oli Jaan Krossi laagrikirjade “Kallid krantsid” raamatuesitluse otseülekanne. 2021. aasta lõpus oli Vabamu Facebooki kontol 3504 jälgijat, leht on märgitud meeldivaks 3297 korda. Suurima levikuga postitusteks olid Vabamu tegevdirektori töökuulutus (levi 7877 kontakti, 362 meeldimist) ning uut e-eduloo näitust tutvustav postitus (levi 6390 kontakti, 85 meeldimist).
- 2021. aastal tehti KGB vangikongide Instagrami kontol 7 postitust, mis kogusid 65 meeldimist. 2020. aasta lõpuks on KGB vangikongide instagrami kontol 439 jälgijat. KGB vangikongide Facebooki kontol tehti 2021. aasta jooksul 14 postitust, mis jõudsid 2542 kontaktini. 2021. aasta lõpus oli KGB vangikondide Facebooki kontol 771 jälgijat, leht on märgitud meeldivaks 735 korda.

Vabamu, KGB vangikongide, Kistler-Ritso SA meediakajastused

Google otsimootori andmetel oli Vabamu suuremad meediakajastused järgmised:

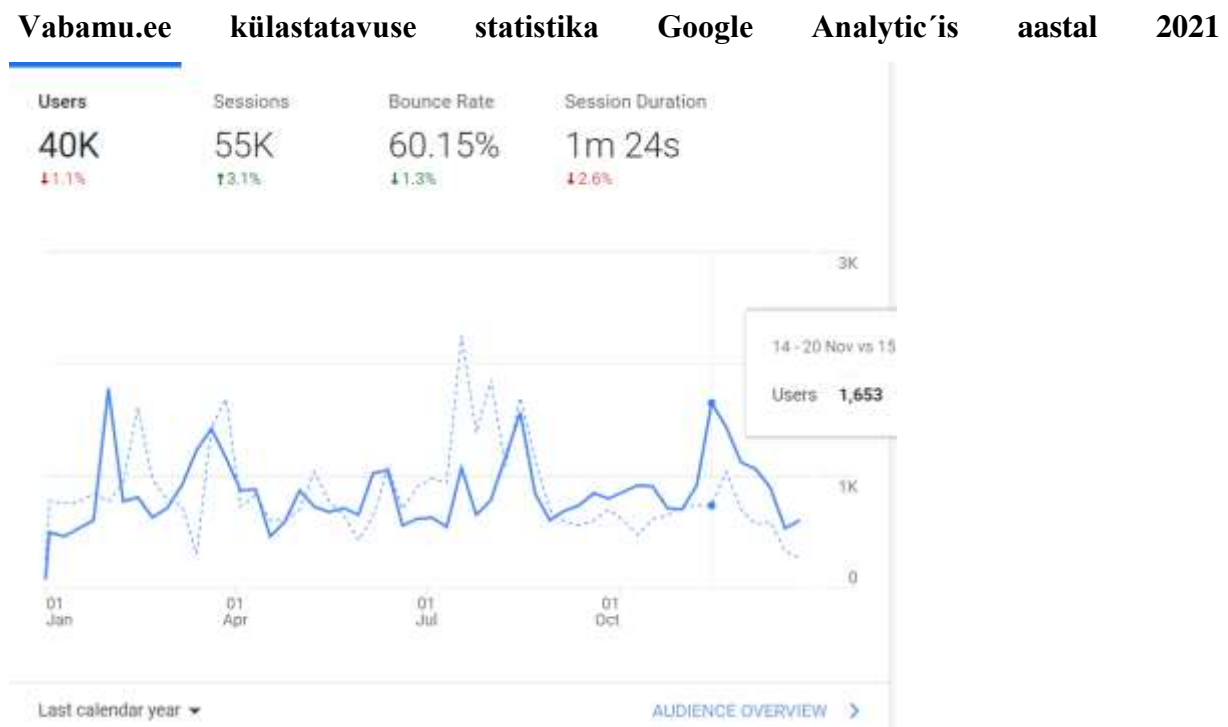
1. Lavastus “Kuuluvusharjutused” - Need telefonietendused jäid covid-19 leviku tippaega ja sestap pälvisid ka palju tähelepanu. Muud kultuuri inimesed tarbida ei saanud. Meediakajastusi 20 ringis (teled, raadiod, printmeedia)
2. Noorte Vabamu seminarid ja feministlikud aruteluringid kevadel – virtuaalsed. Kokku ligi 15 kajastust (raadiod, online ja printmeedia)
3. Suvine rändnäitus.
4. Kontserdisari sügisel.
5. E-eduloo näitus.

Suuremate meediakajastuste kokkuvõte.

Meediatähelepanu said kõik Vabamu sündmused, kuid pigem väiksemal määral.

Ruumide rent. Vabamu ruumide välja rentimiseks ning ekskursioonide müümiseks: infokiri avaliku ning erasektori organisatsioonidele. Sihtturundus ruumide rentimiseks portaalides: MySpotit.com, Koolitused.ee, VisitTallinn ruumid, Seminariruum.eu, Pidupaev.ee, Sekretar.ee, Tark.ee jne ning sotsiaalmeediapostitused Vabamu sotsiaalmeediakanalites.

Koostöö rahvusvaheliste turismibüroodega. Koostöölepped on sõlmitud ja endiselt kehtivad enamike turismiettevõtetega. Aasta jooksul on suhteid hoitud ning saadetud neile värsket infot Vabamus ja KGBs toimuvate sündmuste ja näituste kohta. Kuna Covid-19 olukord oli 2021. aastal keeruline, siis suuri kruiisigruppe muuseumites ei käinud.

Vabamu.ee veebilehte külastati kõige enam 24.02 paiku, 20.08 ajal ja e-eduloo näituse avamise ajal (19.11).

Vabamu.ee **lehe** **külastus** **seadmete** **järgi**

Device Category ?	Acquisition		
	Users ? ↓	New Users ?	Sessions ?
	39,799 % of Total: 100.00% (39,799)	39,720 % of Total: 100.08% (39,690)	54,638 % of Total: 100.00% (54,638)
1. desktop	20,636 (51.86%)	20,560 (51.76%)	29,776 (54.50%)
2. mobile	18,489 (46.47%)	18,498 (46.57%)	24,022 (43.97%)
3. tablet	663 (1.67%)	662 (1.67%)	840 (1.54%)

Vabamu.ee lehte külastatakse meelsasti nii arvutist kui ka mobiilist. Pisut vähem tahvelarvutist.

9. TÖÖTAJAD, VABATAHTLIK TÖÖ JA PRAKTIKA

Muuseumis töötas 2021. aasta seisuga keskmiselt 15 (2020: 13) töötajat, 2 töötajat suundus lapsehoolduspuhkusele ning värvati 2 uut töötajat.

Lisaks töötavad muuseumi juures mitmed inimesed, kes osutavad teenust või töötavad töövõtulepingu alusel perioodiliselt (rändnäituse projektijuht, giidid jne)

Erialase muuseumipraktika raames praktiseeris muuseumis 2021. aastal 6 üliõpilast Tartu ülikoolist, Tallinna ülikoolist ja Stanfordi ülikoolist.

Töötukassa vabatahtlike programmi kaudu töötas muuseumis 3 vabatahtlikku kogude korramisel ja digiteerimisel ning KGB vangikongide püsinäituse täiendamise juures.

10. MUUSEUMI KÜLASTATAVUS

2021. aastal külastas okupatsioonide ja vabaduse muuseumit Vabamu ja KGB vangikonge 15 002 piletiga külastajat (2020: 17 732).

Koos üritustel osalejate ning tasuta muuseumisse pääsenud külalistega käis muuseumis 2021. aastal ligikaudu 17 340 inimest (2020: 20 036). Erinevates virtuaalsetes programmides osales 836 inimest (2020:720).

Erinevalt möödunud aastatest, oli 2021. aastal kõige suurem külastatavus augustis ja oktoobris, peaaegu 3000 külastajat kuus (2020: üle 5000 inimese kuus).

Külastajate jaotus päritoluriikide lõikes:

Vabamu: **35%** Eesti, **65%** välisriigid, kellest enim külastajaid saabus Prantsusmaalt, Suurbritanniast, Soomest ja Saksamaalt.

KGB vangikongid: **14%** Eesti, **86%** välisriigid, kellest enim külastajaid saabus Soomest, Suurbritanniast ja Saksamaalt.

11. VIIRUSE COVID MÕJU SIHTASUTUSE TEGEVUSELE

Covid-19 mõjutas muuseumit suurel määral. Muuseum oli valitsuse kehtestatud piirangute tõttu piiratud oma tegevuses alates 12. detsembrist 2020 kuni 31. jaanuarini 2021 oluliselt piiratud ja suletud seejärel 11. märtsist 2021 kuni 3. maini 2021. Lisaks kehtisid suveperioodil piirangud sündmuste läbiviimiseks ning turismivaldkond Tallinnas ei taastunud varasemate aastatega samaväärsele tasemele. Turistide vähesuse tõttu oli muuseumi lahtioleku aega perioodil august kuni detsember lühendatud. Covid-19 tõttu kaotas muuseum võrreldes 2019. aastaga 90% oma teenitud tulust.

Covid-19 mõju aitasid vähendada mitmed riiklikud toetusmeetmed nagu näiteks Kriisiabi Ida-Viru ja Harju maakonna kultuurikorraldajatele (44 252 eurot), COVID-19 puhangust tingitud erakorraline abi kultuurikorraldajatele (59 155 eurot) ning Töötukassa palgatoetused (26 040 eurot). Lisaks õnnestus muuseumil kaasata lisatoetusi uute sisuliste tegevuste elluviimiseks erinevatest sihtfinantseerimise allikatest (Kistler-Ritso Foundation USA, USA suursaatkond, Briti Nõukogu, Avatud Eesti Fond, Riigikantselei), millega anti ka teenindavale personalile projektitööd.

12. SIHTASUTUSE PLAANID 2022. AASTAKS

Kuni novembrini 2022 on Vabamu majas avatud ajutine näitus "Miks Eesti? 30-aastaga ENSVst e-Eestiks", millega kaasneb kogu aasta ulatuslik programm: kavandatud on läbi viia ligi 200 muuseumitundi III ja IV kooliastmele. Publikuprogrammis toimuvad kuraatorituurid ning erituurid Eesti digiajaloo seotud olnud inimeste juhtimisel. Näituse 2022. a

publikuprogrammi on kaasatud nii Eesti digiajaloos olulist rolli mänginud inimesed kui ka *startup*'i- ja investeerimismaailmaga seotud ettevõtjad.

2022. aastal on ettevalmistamisel järgmine, 2023. aasta kevadel avatav ajutine näitus Eesti naisliikumiste ajaloost, mis räägib olulistest naistest Eesti ajaloos ning sellest, kuidas nad on demokraatliku riigi ülesehitamisele kaasa aidanud. Näitus vaatleb kriitiliselt Eesti ajalookirjutust, kus naised on tihtipeale kõrvalisse rolli asetatud, vaatamata nende suurele panusele ajaloolistesse protsessidesse. Näituse ettevalmistuseks on 2021. aastal alustatud uurimistööga, mis ilmub 2022. aasta kevadel ajakirjas Vikerkaar ning seejärel saab aluseks näituse sisu loomisel.

2022. aastal alustab Vabamu koosseisus tööd Stanfordi ülikooli suunalise koostöö koordinaator, mis tihendab veelgi Vabamu ja Stanfordi ülikooli vahelisi kontakte, koostööprojekte ning tudengite liikumist ja praktikaid.

Aastal 2022 jätkame NoVa platvormi arendamist eelkõige eesmärgiga pakkuda iseõppijatele personaliseeritud õpiteede loomist ning oma saavutusi dokumenteerida võimaldavate õpimärkide kogumist, ning asuda koostöös partneritega looma uusi interaktiivseid kursusi kaasaegse digiühiskonna toimimise mehhanismide ja võimaluste kohta. Tahame appi tulla ka õpetajatele oma tundide rikastamiseks haarava ja kaasaegse õppematerjalide ja ülesannetega ning pakkuda nii õpetajatele kui õpilastele võimalusi hõlpsasti kasutatavate tööriistade abil uusi õppematerjale luua ja/või enda loomingu ja teadustöö jagamiseks teiste huvilistega.

Kuna pole teada, kui kaua koroonaviirus veel takistab majandustegevust ning turistide

naasmist, siis pole võimalik ka prognoosida kuidas ja kuna tavapärane tegevus

taastub. Juhtkond on loonud võimalikud stsenaariumid, kuidas operatiivselt reageerida

olukorra muutustele ning tagada sihtasutuse jätkusuutlikus.

13. FINANTSNÄITAJAD

Finantssuhtarvud	2021	2020
Tulu majandustegevusest muutus 2021/2020; 2020/2019	+40%	-77%
Toetuste ja annetuste muutus: toetused ja annetused 2021/2020; 2020/2019	+15%	+89%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja: käibevara/ lühiajalised kohustused kordade	1,1	1,3

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	104 368	308 062	2
Nõuded ja ettemaksed	37 397	9 627	3
Varud	6 119	7 254	
Kokku käibevarad	147 884	324 943	
Põhivarad			
Materiaalsed põhivarad	1 993 074	2 279 011	5
Kokku põhivarad	1 993 074	2 279 011	
Kokku varad	2 140 958	2 603 954	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	63 156	63 184	6
Võlad ja ettemaksed	62 930	41 861	7
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	3 279	143 172	8
Kokku lühiajalised kohustised	129 365	248 217	
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	332 372	395 628	6
Kokku pikaajalised kohustised	332 372	395 628	
Kokku kohustised	461 737	643 845	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	1 960 109	2 127 372	
Aruandeaasta tulem	-280 888	-167 263	
Kokku netovara	1 679 221	1 960 109	
Kokku kohustised ja netovara	2 140 958	2 603 954	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2021	2020	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	657 208	573 838	9
Tulu ettevõtlusest	171 619	122 391	10
Kokku tulud	828 827	696 229	
Kulud			
Mitmesugused tegevuskulud	-420 655	-211 087	11
Tööjõukulud	-382 208	-339 806	12
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-288 618	-289 641	5
Kokku kulud	-1 091 481	-840 534	
Põhitegevuse tulem	-262 654	-144 305	
Intressikulud	-19 173	-22 058	6
Muud finantstulud ja -kulud	939	-900	
Aruandeaasta tulem	-280 888	-167 263	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2021	2020	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-262 654	-144 305	
Korrigeerimised			
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	288 618	289 641	5
Muud korrigeerimised	939	-922	
Kokku korrigeerimised	289 557	288 719	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-27 770	19 996	3
Varude muutus	1 136	762	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-118 826	142 141	7
Kokku rahavood põhitegevusest	-118 557	307 313	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalsete ja immateriaalsete põhivarade soetamisel	-2 681	0	5
Laekunud intressid	0	22	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-2 681	22	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksed	-63 284	-63 284	
Makstud intressid	-19 172	-22 058	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-82 456	-85 342	
Kokku rahavood	-203 694	221 993	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	308 062	86 069	
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-203 694	221 993	2
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	104 368	308 062	

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

		Kokku netovara
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2019	2 127 372	2 127 372
Aruandeaasta tulem	-167 263	-167 263
31.12.2020	1 960 109	1 960 109
Aruandeaasta tulem	-280 888	-280 888
31.12.2021	1 679 221	1 679 221

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Kistler-Ritso Eesti SA raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga (EFS), RpS § 3 punkt 7, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele.

Eesti finantsaruandluse standardid on kehtestatud Raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid ja Avaliku sektori finantsarvestuse ja– aruandluse juhend.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis ja rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke ja Paypali konto jääki.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuetena ostjate vastu ja ettemaksetena kajastatakse tavapärase tegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalse põhivarana võetakse arvele vara, mille soetusmaksumus ületab 500 eurot ja mille kasulik tööiga on üle ühe aasta. Materiaalse põhivara kajastamisel bilansis on selle soetusmaksumusest maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Põhivara amortiseeritakse lineaarsel meetodil.

Igal bilansipäeval hinnatakse materiaalse ja immateriaalse põhivara puhul vara väärtuste võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 500 eurot.

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes(aastates):

Ehitis	50 aastat
Arvutustehnika	3 - 4 aastat
Masinad ja seadmed	3 - 4 aastat
Muud põhivarad sh. ekspositsioon	3 - 7 aastat

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 500

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse renditehingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Muud renditehingud kajastatakse kasutusrendina.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad tarnijatele, võetud laenud, viitvõlad, muud lühi- ja pikaajalised võlakohustused) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi.

Finantskohustused liigitatakse lühiajalisteks, kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates bilansikuupäevast või sihtasutusel pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustusi, mis on avaldunud enne bilansipäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerimise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks.

Annetused ja toetused

Toetustena käsitletakse saadud vahendeid (saadud toetused), mille eest ei anta otseselt vastu kaupu ega teenuseid.

Toetused jaotatakse järgmisteks liikideks:

- 1) sotsiaaltoetused – toetused füüsilistele isikutele, v.a toetused ettevõtluseks;
- 2) sihtfinantseerimine – teatud projektipõhisel sihtotstarbel saadud ja antud toetused, mille puhul määratakse selle eesmärk koos mõõdikutega eesmärgi täitmise jälgimiseks, ajakava ja rahaline eelarve ning toetuse andja nõuab saajalt detailset aruandlust raha kasutamise kohta ning raha ülejääk tuleb maksta andjale tagasi;
- 3) tegevustoetused – antud ja saadud toetused, mis antakse saajale lähtudes tema põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest.

Sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna tegevuskulude tegemise või põhivara soetamise perioodil, kui sihtfinantseerimise tingimustega ei kaasne sisuline tagasinõude või laekumata jäämise risk. Kui eksisteerib sisuline tagasinõude või laekumata jäämise risk, kajastatakse sihtfinantseerimine tuluna vastava riski kadumisel.

Sihtfinantseerimine jaotatakse tegevuskulude ja põhivara sihtfinantseerimiseks. Põhivara sihtfinantseerimise põhitingimuseks on, et selle saaja peab ostma, ehitama või muul viisil soetama teatud põhivara.

Sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks kajastatakse tuluna toetuse saamise tekkepõhisel momendil, st põhivara soetamise perioodil. Sihtfinantseerimise arvel soetatud põhivara soetusmaksumus kajastatakse vastavalt põhivaraobjekti kuuluvusele kas materiaalse või immateriaalse põhivarana.

Tegevustoetuse korral võib toetuse saaja seda kasutada suuremal määral oma äranägemisel, sh kas tegevuskulude või investeeringute soetamiseks. Toetusega võib kaasneda aruandlus tehtud kulutuste kohta, kuid see võib ka puududa. Tegevustoetused kajastatakse perioodil, mille jaoks on nad ette antud.

Mitterahalist sihtfinantseerimist kajastatakse saadud kaupade ja teenuste õiglases väärtuses. Kui sihtfinantseerimisena saadud kaupade ja teenuste õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, selle kohta raamatupidamiskandeid ei tehta.

Tulud

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel. Intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt.

Kulud

Kulud kajastatakse nende tekkimise perioodil.

Seotud osapooled

Seotud osapoolteks loetakse sihtasutuse tegev- ja kõrgemat juhtkonda ning nende pereliikmeid (kelleks loetakse vähemalt abikaasa, elukaaslane ja laps), samuti sihtasutusi, mittetulundusühinguid ja äriühinguid, kelle üle eelpoolnimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju.

Bilansipäeva järgsed sündmused

Aruandeaasta finantsaruanded kajastavad olulisi vara ja kohustuste hindamist mõjutavaid asjaolusid, mis ilmsid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahemikul ning on seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega. Olulisi bilansipäevajärgseid sündmusi, mis ei ole seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega, ei kajastata bilansis. Oluliste bilansipäeva järgsete sündmuste olemasolul on vastavate sündmuste sisu avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
Sularaha	5 335	2 554
Pangakontod	99 033	305 508
Kokku raha	104 368	308 062

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2021	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	8 748	8 748	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	13 963	13 963	4
Muud nõuded	1 032	1 032	
Sihtfinantseeritud projektide nõuded	13 654	13 654	
Kokku nõuded ja ettemaksed	37 397	37 397	

	31.12.2020	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	822	822	
Ostjatelt laekumata arved	822	822	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	8 805	8 805	4
Kokku nõuded ja ettemaksed	9 627	9 627	

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2021		31.12.2020	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks	0	1 199	2 061	0
Üksikisiku tulumaks	0	4 170	0	5 562
Erisoodustuse tulumaks	0	397	0	32
Sotsiaalmaks	0	8 591	0	10 647
Kohustuslik kogumispension	0	422	0	642
Töötuskindlustusmaksed	0	477	0	543
Ettemaksukonto jääk	13 963		6 744	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	13 963	15 256	8 805	17 426

Lisa 5 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

						Kokku
	Ehitised			Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	
		Arvutid ja arvutisüsteemid	Muud masinad ja seadmed			
31.12.2019						
Soetusmaksumus	2 495 177	17 743	2 648	20 391	1 029 371	3 544 939
Akumuleeritud kulum	-747 065	-8 020	-1 864	-9 884	-219 338	-976 287
Jääkmaksumus	1 748 112	9 723	784	10 507	810 033	2 568 652
Amortisatsioonikulu	-136 988	-4 314	-229	-4 543	-147 456	-288 987
Allahindlused väärtuse languse tõttu	0	-654	0	-654	0	-654
31.12.2020						
Soetusmaksumus	2 495 177	17 743	2 648	20 391	1 029 371	3 544 939
Akumuleeritud kulum	-884 053	-12 988	-2 093	-15 081	-366 794	-1 265 928
Jääkmaksumus	1 611 124	4 755	555	5 310	662 577	2 279 011
Ostud ja parendused	0	2 681	0	2 681	0	2 681
Amortisatsioonikulu	-136 988	-3 945	-230	-4 175	-147 455	-288 618
31.12.2021						
Soetusmaksumus	2 495 177	20 424	2 648	23 072	1 029 371	3 547 620
Akumuleeritud kulum	-1 021 041	-16 933	-2 323	-19 256	-514 249	-1 554 546
Jääkmaksumus	1 474 136	3 491	325	3 816	515 122	1 993 074

Kistler-Ritso Eesti SA-le kuulub muuseumihoone aadressil Tallinn, Toompea tn.8. Kinnistut, millel muuseumihoone asub, kasutatakse kasutusvalduse lepingu alusel. Kasutusvalduse leping on sõlmitud 50 aastaks ning see lõpeb 2052. aastal. Lepingu lõppemisel läheb hoone kinnistu omaniku valdusse.

Muu materiaalne põhivara koosneb suures osas muuseumi ekspositsioonist

Lisa 6 Laenukohustised

(eurodes)

	31.12.2021	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Muud laenukohustised							
Pangalaen	395 528	63 156	252 624	79 748	4,4%+euribor	EUR	16.03.2029
Muud laenukohustised kokku	395 528	63 156	252 624	79 748			
Laenukohustised kokku	395 528	63 156	252 624	79 748			

	31.12.2020	Jaotus järeljäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Muud laenukohustised							
Pangalaen	458 812	63 184	252 624	143 004	4,4%+euribor	EUR	16.03.2029
Muud laenukohustised kokku	458 812	63 184	252 624	143 004			
Laenukohustised kokku	458 812	63 184	252 624	143 004			

Lisa 7 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2021	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	18 735	18 735	
Võlad töövõtjatele	15 957	15 957	
Maksuvõlad	15 256	15 256	4
Muud võlad	26	26	
Saadud ettemaksed	12 956	12 956	
Kokku võlad ja ettemaksed	62 930	62 930	

	31.12.2020	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	7 452	7 452	
Võlad töövõtjatele	16 902	16 902	
Maksuvõlad	17 426	17 426	
Muud võlad	81	81	
Kokku võlad ja ettemaksed	41 861	41 861	

Lisa 8 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

	31.12.2019		Laekunud	Kajastatud tulemiaruan-des	31.12.2020	
	Nõuded	Kohustised			Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
Rändnäitus/Kultuurkapital	0	0	6 658	6 658	0	0
Rändnäitus/Riigikantselei	0	0	5 000	5 000	0	0
Rändnäitus /USA saatkond	0	0	21 128	11 083	0	10 045
Ajutine näitus/Hollandi Demokraatia näitus	0	0	6 608	6 608	0	0
Rändnäitus/Konrad Adenaueri Fond	0	0	800	800	0	0
Ajutine näitus/Põhjamaade Nõukogu	0	0	4 000	4 000	0	0
KGB kongide kirjeldustõlge /Kultuuriministeerium	0	0	9 760	9 760	0	0
Baltimaade turundus/Muinsuskaitseamet	0	0	46 600	6 252	0	40 348
Ajutine näitus /Kultuurkapital	0	0	900	0	0	900
Vabamu.net /Kistler Ritso USA Fond	0	0	52 380	23 754	0	28 626
Ajutine näitus/Kistler Ritso USA Fond	0	0	70 000	6 748	0	63 252
Rahvuskaaslaste programm /Haridus- ja Teadusministeerium	0	0	1 750	1 750	0	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	0	0	225 584	82 413	0	143 171
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	0	0	225 584	82 413	0	143 171

	31.12.2020		Laekunud	Kajastatud tulemiaruan	31.12.2021	
	Nõuded	Kohustised			Nõuded	Kohustised
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
Rändnäitus /USA saatkond	0	10 045	0	10 045	0	0
Baltimaade turundus/Muinsuskaitseamet	0	40 348	0	40 348	0	0
Ajutine näitus /Kultuurkapital	0	900	6 391	7 291	0	0
Vabamu.net /Kistler Ritso USA Fond	0	28 626	53 380	82 006	0	0
Rändnäitus/Kistler Ritso USA Fond	0	63 252	0	63 252	0	0
Vabamu suvi /Kistler Ritso USA Fond	0	0	30 000	30 000	0	0
Noorte lugemisseminar / Briti Nõukogu	0	0	5 000	5 000	0	0
Arenguprojekt / Kodanikuühiskonna sihtkapital	0	0	4 000	4 000	0	0
Rändnäitus / Kodanikuühiskonna sihtkapita	0	0	10 000	10 000	0	0
Rändnäitus / Riigikantselei	0	0	20 000	20 000	0	0
Welles / USA saatkond	0	0	12 615	12 615	0	0
Rändnäitus / Avatud Eesti Fond	0	0	24 948	38 602	13 654	0
Erasmus vahetus / MU-ZEE-UM BE	0	0	5 599	2 320	0	3 279
Digikogumine /Kultuuriministeerium	0	0	7 123	7 123	0	0
Noorte seminarid / Saksa saatkond	0	0	15 500	15 500	0	0
Vanalinna päevad/ Tallinna Linnavalitsus	0	0	465	465	0	0
Tedisehuvi suvekool/ Eesti	0	0	500	500	0	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	0	143 171	195 521	349 067	13 654	3 279
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	0	143 171	195 521	349 067	13 654	3 279

Tabelis toodud sihtfinantseerimisprojektide tulud ja kulud on võrdsed.

Lisa 9 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2021	2020	Lisa nr
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	289 447	488 630	
Sihtfinantseeritud projektid	349 067	82 413	8
Annetused	18 694	2 795	8
Kokku annetused ja toetused	657 208	573 838	
sh eraldi riigieelarvest	398 208	504 606	
Asutaja esindaja	175 258	43 945	13

Rahalised ja mitterahalised annetused			
	2021	2020	Lisa nr
Rahaline annetus	18 694	2 795	
Kokku annetused ja toetused	18 694	2 795	

Tegevustoetust saadi Kultuuriministeeriumilt 263 407 eurot, millest 103 407 oli kriisiabi toetus. Lisaks saadi Töötukassalt töötasu toetust summas 26 040 eurot. Kistler Ritso Foundation andis 175 258 eurot projektide katteks, milles kaeti ka suurel hulgal palgakulusid.

Lisa 10 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2021	2020
Muuseumipiletite müük	69 434	73 801
Haridusprogrammid, giidituurid	9 389	6 908
Müüdnud poekauba	7 060	8 123
Renditulu	13 463	11 794
Muu tulu	72 273	21 765
Kokku tulu ettevõtlusest	171 619	122 391

Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2021	2020
Üür ja rent	14 458	15 619
Energia	28 154	18 728
Elektrienergia	18 295	11 873
Soojusenergia	9 859	6 855
Veevarustusteenused	661	815
Mitmesugused bürookulud	17 045	11 132
Lähetuskulud	128	15 053
Koolituskulud	674	831
Riiklikud ja kohalikud maksud	1 372	1 372
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	32	686
Ruumide hoolduskulud	29 005	34 318
IKT teenused ja tarvikud	6 135	6 717
Turundus- ja kommunikatsiooni kulud	22 508	18 022
Ürituste ja sisutegevuse kulud	11 579	6 602
Juriidilised, raamatupidamise ja auditikulud	15 637	11 460
Sihtfinantseeritud projektide kulud	258 791	56 154
Poe- ja kohviku kaubakulud	7 105	9 337
Kindlustus	1 653	1 653
Muud	5 718	2 588
Kokku mitmesugused tegevuskulud	420 655	211 087

Lisa 12 Tööjõukulud (eurodes)

	2021	2020
Palgakulu	286 218	250 410
Sotsiaalmaksud	96 911	84 657
Puhkuse ja preemiate reserv	-921	4 739
Kokku tööjõukulud	382 208	339 806
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	90 276	26 259
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	15	13

Lisa 13 Seotud osapooled (eurodes)

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2021	2020

Arvestatud tasu	56 110	55 809
-----------------	--------	--------

Juhatus on 31.12.2021 kolmeliikmeline. Tulenevalt bilansipäeval kehtinud lepingutest ei maksta juhataste liikmetele teenistuslepingu lõpetamisel lahkumishüviti.

Aruandeperioodil ei ole nõukogu liikmetele tasusid makstud.

Nõukogu liikmega seotud isikule on makstud töötasu töölepingu alusel 21 059 (2020: 10 974) eurot.

2021.a. on saadud sihtfinantseerimise toetust asutajaga seotud USA fondi Kistler Ritso Foundation poolt summas 83 380 (2020: 135 823) eurot, aasta alguses sihtfinantseerimise kohustusena üleval olnud 91 878 eurot ja aasta jooksul laekunud 83 380 eurot on kõik kasutatud ja tuludesse kantud ning seisuga 31.12.2021 on sihtfinantseerimise kohustus 0 (2020:91 878) eurot.

Soodustatud isikuteks on vastavalt sihtasutuse põhikirjale muuseumid ja mäluasutused, mille tegevus vastab sihtasutuse eesmärkidele.

Lisa 14 Tegevuse jätkuvus

2020.aastal alanud koroonaviiruse pandeemia põhjustatud kultuurisektori majanduslangus jätkub 2022.aastal. Sihtasutuse ettevõtlustulud ei ole jõudnud majanduslanguse-eelse tasemeni, sest endiselt kehtivad erinevad reisimis- ja liikumispriirangud ning turismisektor ei ole taastunud. Seni, kuni piirangud kestavad, jääb osa ettevõtlustulust teenimata.

Sihtasutuse juhtkond on majanduslanguse mõjude vähendamiseks võtnud 2021.aastal kasutusele erinevad meetmed. Riigilt on tegevuskulude katmiseks saadud kultuurivaldkonna kriisitoetust ning palgatoetust. Suurendatud on sihtfinantseerimise tulusid ning ellu on viidud erinevaid projekte. Sihtasutus on 2021.aastal täitnud oma kohustused tähtaegselt.

Kuna pole teada, kui kaua majanduslangus kestab ning kuidas kulgeb taastumine, siis ei ole majanduslanguse finantsmõju 2022.aastale võimalik usaldusväärselt hinnata.

Need asjaolud tekitavad olulist ebakindlust sihtasutuse tegevuse osas ja kujunenud olukorra tõttu ei pruugi sihtasutus olla suuteline tavapärase tegevusega jätkama. Juhtkonna hinnangul on sihtasutus jätkuvalt tegutsev vähemalt 12 kuulises perspektiivis alates aruande kuupäevast, kuigi tegevuse jätkuvuse osas eksisteerib ebakindlus.

Juhtkond kinnitab, et on tarvitusele võtnud kõik vajalikud meetmed, et tagada sihtasutuse jätkusuutlikkus praegustes tingimustes. Hindame, et sihtasutus on võimeline oma kohustusi kujunenud olukorras täitma, jälgime olukorra muutumist ning tagame operatiivse reageerimise ja vajadusel kulude vähendamise. 2022.aastaks oleme juba sõlminud kokkuleppeid üle 300 000 euro toetuste saamiseks ning oleme taotlemas mitmete projektide rahastamist ja kultuurisektori toetusi. 2022.aastal ootame pandeemia taandumisel ettevõtlustulude kasvu. Oleme loonud alternatiivsed tegevusstsenaariumid, kuidas sihtasutuse püsikulused vajadusel veelgi vähendada. Sihtasutuse asutaja esindaja kinnitab, et pandeemia jätkudes tagatakse sihtasutusele finantstugi.

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 11.02.2022

Kistler-Ritso Eesti Sihtasutus (registrikood: 90000951) 01.01.2021 - 31.12.2021 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
KEIU TELVE	Juhatuse liige	11.02.2022
KAREN JAGODIN	Juhatuse liige	11.02.2022

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Kistler-Ritso Eesti Sihtasutuse nõukogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Kistler-Ritso Eesti Sihtasutus (ettevõtte) raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2021 ning tulemiaruanne, rahavoogude aruannet ja netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt ettevõtte finantsseisundit seisuga 31.12.2021 ning sellel kuupäeval lõppenud aasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Me oleme ettevõttest sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperptide eetikakodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid) ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusel.

Tegevuse jätkuvusega seotud oluline ebakindlus

Juhime tähelepanu raamatupidamise aastaaruande lisale 14, milles kirjeldatakse koroonaviiruse pandeemiast tingitud majanduslanguse negatiivseid mõjusid ettevõtte tegevusele ning juhtkonnapoolseid samme negatiivsete mõjude vähendamiseks. Nagu lisas märgitud, annavad need sündmused ja asjaolud märku olulise ebakindluse esinemisest, mis võib tekitada märkimisväärselt kahtlust ettevõtte suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Meie arvamus ei ole märkusega selle asjaolu suhtes.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, kuid ei hõlma raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeauditori aruannet. Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahkneb oluliselt raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama ettevõtte suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas ettevõtte likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad ettevõtte raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamus. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusel. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamus avaldamiseks ettevõtte sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärselt kahtlust ettevõtte suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamus. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada ettevõtte suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

/digitaalselt allkirjastatud/

Arnika Lumiste

Vandeauditori number 335

osaühing Pluss Kümme

Auditoortretevõtja tegevusloa number 143

Tallinn

11.02.2022

Audiitorite digitaalallkirjad

Kistler-Ritso Eesti Sihtasutus (registrikood: 90000951) 01.01.2021 - 31.12.2021 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
ARNIKA LUMISTE	Vandeaudiitor	11.02.2022

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Muuseumide tegevus	91021	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6680250
E-posti aadress	info@vabamu.ee
Veebilehe aadress	www.vabamu.ee